

Rozwijanie kompetencji czytelniczych w przedszkolu

dr Aleksandra Piotrowska
Uniwersytet Warszawski

Czy czytelnictwo ma dzisiaj sens?

Przyczyny atrakcyjności urządzeń cyfrowych:

1. Właściwości dostarczanych bodźców, angażujących uwagę i spostrzeganie mimowolne:

- Siła
- Zmienność
- Kontrast
- Nowość

Czy czytelnictwo ma dzisiaj sens?

Przyczyny atrakcyjności urządzeń cyfrowych– c.d.:

2. Mechanizm warunkowania instrumentalnego:

- Zachwyty dorosłych jako wzmocnienie reakcji dziecka
- Samoregulacja (przerwanie nudy, samotności)
uaktywnianie układu nagrody w mózgu dziecka

3. Upowszechnienie urządzeń mobilnych

Urządzenia cyfrowe i mobilne – szansa czy zagrożenie dla rozwoju?

- **Nie znamy odroczonego skutków rozwoju i wzrastania wśród urządzeń mobilnych**
- **Skutki doraźne – nakazują ostrożność**
- **Problemem może być:**
 - Szkodliwość czynności w ogóle (np. dla snu)
 - Szkodliwe prezentowane treści (np. agresja)
 - Szkody wynikające z faktu **NIE WYKONYWANIA** innych czynności przez dziecko zajęte tabletem

SKORO

- Nie stwierdza się żadnych negatywnych konsekwencji obcowania dziecka z książką
- Od dawna wiemy o jej korzystnym wpływie na rozwój i wychowanie dziecka

ZATEM

starajmy się

rozwijać kompetencje czytelnicze

dzieci przedszkolnych

Czym jest literatura dla dzieci?

- Obecnie jest to literatura celowo tworzona z myślą o dzieciach, ale i wybierana przez dzieci do lektury
- Cechuje ją taki dobór zawartości (treści) i formy, jaki odpowiada potrzebom, zainteresowaniom i preferencjom dzieci
- Do XVII w. nie było takiej literatury, nawet baśnie i bajki pisano dla dorosłych (czasem upraszczano ich wersje z myślą o młodszych czytelnikach)

Krótko o historii literatury dla dzieci

- **W Polsce** – „Nauka dobromilska w Dobromilu” Jana Szczęsnego Herburta (1613 r.)
- **Hiszpania** – popularność „Don Kichota” Miguela Cervantesa (1605 r.)
- **Francja** – „Bajki” La Fontaine’a (1668) i „Historie i baśnie dawnych czasów z pouczeniami moralnymi” Charlesa Perraulta (1697) – 8 bajek, m.in. Kopciuszek, Śpiąca królewna, Czerwony Kapturek, Paluszek, Kot w butach, Sinobrody

Historia literatury dla dzieci – c.d.

- **Początek XIX wieku** – pierwsi pisarze piszący tylko dla dzieci
- **Jakob i Wilhelm Grimm** (w latach 1812 – 1815) zbiór 200 bajek – m.in. Jaś i Małgosia, Królewna Śnieżka i siedmiu krasnoludków
- **Hans Christian Andersen** – m.in. Dziewczynka z zapałkami, Brzydkie kaczątko, Królowa śniegu (powstawały w latach 1835 – 1872)

Specyfika literatury dziecięcej:

- **Najczęściej literatura ta (oprócz rozrywki) ma:**
 - walory wychowawcze
 - wartość edukacyjną
- **Częsta jest atmosfera baśniowości, niezwykłości**
- **Oryginalne pomysły**
- **Częste elementy fantastyczne** (odwołujące się do dziecięcej wyobraźni)

Funkcje literatury dziecięcej:

- **Ludyczna** – dostarczanie rozrywki, rekreacja
- **Poznawcza** – pobudza koncentrację uwagi, rozwój spostrzegania, wyobraźni, myślenia, mowy, zdolności twórczych
- **Edukacyjna** – wzbogaca wiedzę dziecka
- **Wychowawcza** – uczy rozróżniania dobra i zła
- **Diagnostyczna** (przy obserwacji reakcji dziecka)
- **Terapeutyczna** (trudne emocje, konflikty społ. itp.)

Pewne jest, że:

- **Potrzeba kontaktów z książką nie powstaje samorzutnie**
- **Dziecko nie stykające się z książką nie będzie odczuwało jej braku**
- **Pośrednikami są dorośli, odpowiadający za:**
 - Zapewnienie kontaktu z książką
 - Właściwy dobór literatury
 - Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji

Warunki rozwoju zainteresowań czytelniczych:

- 1. Systematyczny kontakt z książkami**
- 2. Wzory zachowań czytelniczych ze strony ważnych dorosłych**
- 3. Odpowiedni wybór książek**
- 4. Pobudzanie i zaspakajanie ciekawości dziecka przez kontakt z książką**
- 5. Wyzwalanie emocji (podstawową aktywnością dziecka jest zabawa!)**

Etapy rozwoju czytelniczego:

- 1. Bawienie się książką** (najpierw miękką, potem ze sztywnymi kartkami)
- 2. Oglądanie ilustracji** (ew. z towarzyszącymi im podpisami), rozpoznawanie przedmiotów
- 3. Rozumienie czytanych treści (ok. 3 r.ż.) - słuchanie wierszy** (rola rytmu, melodii, akcentu)
- 4. Słuchanie opowiadań, bajek i baśni** (ok. 4 r.ż.)
- 5. Samodzielne czytanie i tworzenie opowiadań**

Formy pracy z książką w przedszkolu:

- **Czytanie dzieciom wierszy, baśni, bajek, legend**
- **Rozmowy nawiązujące do wysłuchanych utworów**
- **Zajęcia plastyczne i muzyczne związane z tekstem**
- **Zabawy i wiersze logopedyczne**
- **Zabawy czytelnicze – konkursy, rebusy, zgaduj zgadule**
- **Odzwierciedlanie tekstów literackich ruchem**
(ew. z dodatkiem muzyki)

Formy pracy z książką w przedszkolu – c.d.

- **Zabawy parateatralne, inscenizacje utworów liter.**
- **Układanie alternatywnych zakończeń różnych historii i opowiadań**
- **Odwiedzanie biblioteki i księgarni**
- **Organizowanie kącika bibliotecznego w grupie**
- **Spotkania z pisarzem, ilustratorem, poznawanie pracy pisarza, ilustratora**
- **Poznawanie procesu powstawania książki (druku)**

Jakie książki wybierać do czytania?

- **Interesujące dzieci, wzbudzające ciekawość**
- **Prezentujące wartościowy przekaz**
- **Wartościowe literacko, napisane pięknym językiem lub dobrze przetłumaczone**
- **Wywołujące żywe emocje – nie tylko pozytywne (ale z dobrymi zakończeniami, z triumfem dobra)**
- **Rozwijające poczucie humoru, pokazujące np. bawienie się słowami, słowa dźwiękonaśladowcze**

Dodatkowe (ale bardzo ważne) wymogi:

- **Dostosowanie treści do indywidualnych i rozwojowych cech dzieci**
- **Dostarczanie wzorów wartościowych zachowań**
- **Pokazywanie sposobów radzenia sobie przez dzieci z dziecięcymi problemami**
- **Optymistyczne przesłanie, wnoszenie nadziei**
- **Wzbudzanie zainteresowań światem, ludźmi, przyrodą, kulturą**

Najczęstsze błędy w pracy z książką w przedszkolu:

- **Niewłaściwy wybór utworów:**
 - teksty nieinteresujące dla danej grupy dzieci
 - archaiczny język, jakim są napisane
- **Wybieranie tylko jednego rodzaju utworów**
(np. tylko wiersze albo tylko baśnie)
- **Organizowanie zawsze tej samej formy zajęć z tekstem literackim** (np. praca plastyczna)

Dziękuję
za uwagę

